

Posudek na diplomovou práci Jany Vargovčikové

Normativní význam legitimizace lobbingu: příklady České republiky a Francie

Jedná se o mimořádně kreativní a myšlenkově obsažnou diplomovou práci. Autorka v ní prokázala své hluboké teoretické znalosti i smysl pro empirickou analýzu, takže výsledkem je plodné propojení dvou úrovní analýzy při zkoumání závažného tématu, jakým je povaha demokratického procesu v současných českých a francouzských poměrech. Pronikavá teoretická úvaha o demokratické legitimitě se pojí s analýzou empirických veřejných diskurzů, přičemž lakmusovým papírkem, na němž se „měří“ povaha demokratického procesu, jsou snahy o zákonnou úpravu lobbingu, k nimž souběžně došlo v Česku i ve Francii. Otázkou, kterou si autorka klade je: Co tyto snahy o zákonnou úpravy lobbingu vypovídají o podobě demokracie, kterou žijeme, jmenovitě o změnách v pojetí demokratické legitimacy.

Autorka se opět pohybuje na rozhraní mezi demokratickou teorií a empirickým výzkumem. Lobbing zdánlivě to teorie demokracie nepatří. Sotva jej najdeme mezi doporučovanými nástroji toho, jak realizovat sebe-vládu občanů a jak odstranit případné demokratické deficity stávající vlády, ať už se podíváme na participační nebo deliberativní teorii demokracie. Lobbing patří spíše do repertoáru empirického zkoumání teorie zájmových skupin, jak vzešla z tradice amerického pluralismu v pojetí demokracie. Teorie zájmových skupin ale zkoumá „jak lobbing funguje“, jak se různé zájmy privátní a skupinové fakticky prosazují v politickém rozhodování. Autorka se ale naproti tomu zaměřila na studium diskurzů, jež se v pokusech o zákonnou regulaci lobbingu vedly na veřejnosti. Okruh otázek, které se tak objevují, se liší. Není to tedy ani čistě teoretická úvaha, jak by měla demokracie fungovat, ani to není empirická analýza toho, jak prosazování soukromých zájmů fakticky funguje. Přitom v jejím podání nadále zůstává ve hře jak teoretická otázka: co legitimizace lobbingu říká o proměnně pojetí demokratické vlády, ale i empirická otázka, jaké představy o lobbingu se fakticky prosazují na veřejnosti.

Zvláště je třeba ocenit komparativní hledisko, které autorka sleduje. Zkoumány jsou dva případy legitimizace lobbingu český a francouzský. Autorka tuto volbu zdůvodňuje, ale za úvahu by stála důkladnější úvaha: Nakolik je volba Česka a Francie „reprezentativní“ pro soudobé demokracie? Nakolik jsou výsledky „zkresleny“ specifickými demokratickými tradicemi obou zemí? A v neposlední řadě, nakolik se ve výsledcích odráží to, že Česko je

postkomunistickou zemí, jejíž minulá tradice je hodně národně demokratická, zatímco Francie má silnou republikánskou tradici? Nicméně samotná komparace Česka a Francie je záslužný počín a autorka je schopna svou volbu obhájit a výsledky se snaží vzájemně porovnat.

Struktura práce je promyšlená a autorka prezentuje své argumenty srozumitelně a s náležitou erudicí. Nejprve osvětluje použitou metodu diskurzní analýzy. Následuje výklad hlavních teoretických pojmů, kterým je lobbying nahlížený v rámci krize stranické demokracie. Autorka tuto „proměnu“ demokracie nechápe jako postupný rozklad neokorporatismu v organizování skupinových zájmů pro politického rozhodování, jak by se asi k úvahám o lobbyingu hodilo, ale spíše se obrací k soudobé francouzské teorii demokracie a mluví o krizi reprezentace a krize důvěry občanů v instituce státu. Dostává se tak k teoretickým úvahám o demokratické legitimitě a jejích změnách. Zde se opírá především o teorie Pierra Rosanvallon, který zastává uměřeně normativní pojetí demokratické legitimacy, v němž legitimita se spojuje s typem obecnosti a podle typů obecnosti, jejichž proměna poukazuje k novým typům demokratické legitimacy. Následuje rozbor typů veřejných diskurzů o legitimizaci lobbyingu, tedy lobbying jako: i) jako samozřejmá praxe, ii) občanská participace, iii) zdroj expertízy a nástroj vládnutí. Přínosem autorky je zde diskuse o vztahu takových konfliktních diskurzů, jako je participace a expertíza, jakož i srovnání diskurzů ve francouzském a českém prostředí. Analýzou diskurzů o legitimizaci lobbyingu získává autorka půdu pro úvahy o změnách v pojetí demokratické legitimacy, o které tyto diskurzy svědčí. Opírá se opět především o práci Pierra Rosanvallon a ukazuje, že výsledkem je jednak k devertikalizace vztahů, dále že zdroje legitimacy přestávají být vázány na pozice ve veřejné sféře, což nazývá přesunem od statusů k vlastnostem, a také že se přitom prosazuje imperativ blízkosti občanů k centru rozhodovací moci. Výsledkem těchto analýz je poměrně empiricky prokreslené pojetí soudobé demokracie, která je decentrována, ztrácí se v ní rozdíl mezi veřejným a soukromým, ale pořád se dá mluvit o demokratickém procesu politického rozhodování.

Diplomová práce autorky je vskutku mimořádná co do kvality, a proto nejen navrhuji, aby byla klasifikována známkou výborně, ale doporučuji ji také uznat jako rigorosní práci.

Doc. PhDr. Milan Znoj, CSc.

V Praze dne 15. 5. 2010